

УДК 376.1

Чжан Ювень

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ КНР

© Чжан Ювень, 2018

<http://orcid.org/0000-0002-4059-0944>

<http://doi.org/10.5281/zenodo.2540202>

У статті доведено актуальність проблеми формування полікультурної компетентності студентів у сучасних університетах. Визначено, що в китайських університетах накопичений цінний досвід з даного питання, проте вченими цей досвід цілеспрямовано не вивчався й не узагальнювався. Під час проведення наукових розвідок встановлено, що в КНР процес формування полікультурної компетентності студентів відбувається різними способами. Як з'ясовано, насамперед забезпечується полікультурне наповнення всіх навчальних планів та програм, що дозволяє відобразити в них наукові й культурні досягнення різних народів. Виявлено, що реалізація таких планів і програм підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей сприяє формуванню у них мультикультурної обізнаності, поваги до різних культур, а також появи взаєморозуміння між різними етнічними групами. Уточнено, що процес навчання студентів багатьох спеціальностей передбачає вивчення ними різних фахових дисциплін («Арабська мова та література», «Азіатські та африканські мови та література», «Французька мова та література», «Німецька мова та література», «Іноземна філософія», «Японська мова та література», «Дипломатія», «Теорія історії та історія», «Література та мистецтво», «Журналістика» тощо), які забезпечують цілеспрямоване формування полікультурної компетентності особистості. Установлено, що в усіх університетах КНР полікультурна освіта студентів на аудиторних заняттях доповнюється їхньою позааудиторною навчально-пізнавальною діяльністю та виховною роботою з ними в окресленому напрямі. Конкретизовано, що для студентів проводяться лекції, зустрічі з вітчизняними та зарубіжними фахівцями у визначеній галузі, диспути та «круглі столи», фестивалі міжнародної культури, конкурси для іноземних студентів «Китай у моїх очах», міжнародні молодіжні форуми, студентські дні привітань та інші заходи.

Ключові слова: КНР, університет, студент, полікультурна компетентність.

Чжан Ювень. Анализ опыта формирования поликультурной компетентности студентов в университетах КНР

В статье доказана актуальность проблемы формирования поликультурной компетентности студентов в современных университетах. Определено, что в китайских университетах накоплен ценный опыт по

данному вопросу, однако учеными этот опыт целенаправленно не изучался и не обобщался. При проведении научного исследования установлено, что в КНР процесс формирования поликультурной компетентности студентов происходит различными способами. Как определено, в первую очередь обеспечивается поликультурное наполнение всех учебных планов и программ, что позволяет отразить в них научные и культурные достижения разных народов. Выявлено, что реализация таких планов и программ подготовки будущих специалистов различных специальностей способствует формированию у них мультикультурной осведомленности, уважения к различным культурам, а также появления взаимопонимания между различными этническими группами. Уточнено, что обучение студентов многих специальностей предусматривает изучение ими разных профильных дисциплин («Арабский язык и литература», «Азиатские и африканские языки и литература», «Французский язык и литература», «Немецкий язык и литература», «Иностранная философия», «Японский язык и литература», «Дипломатия», «Теория истории и история», «Литература и искусство», «Журналистика» и др.), обеспечивающих целенаправленное формирование поликультурной компетентности личности. Установлено, что во всех университетах КНР поликультурное образование студентов на аудиторных занятиях дополняется их неаудиторной учебно-познавательной деятельностью и воспитательной работой с ними в очерченном направлении. Конкретизировано, что для студентов проводятся лекции, встречи с отечественными и зарубежными специалистами в определенной области, диспуты и «круглые столы», фестивали международной культуры, конкурсы для иностранных студентов «Китай в моих глазах», международные молодежные форумы, студенческие дни поздравлений и другие мероприятия.

Ключевые слова: КНР, университет, студент, поликультурное компетентность.

Zhang Youwen. The analysis of the experience of the formation of students' multicultural competence in universities of the PRC

The article proves the urgency of the problem of the formation of students' multicultural competence in universities. The study determines Chinese universities have accumulated the valuable experience on this issue, however scientists have not purposefully studied this experience and have not summarized it yet. Conducting the scientific research it has been proved that the process of students' forming multicultural competence occurs in various ways in the PRC. So, first of all, the multicultural content of all curricula and programs is provided accordingly in order to reflect scientific and cultural achievements of different nations. The implementation of these plans and the training programs for future specialists of various specialties contributes to the formation of multicultural awareness, respect to diverse cultures, as well as the sense of mutual understanding between different ethnic groups which in their turn are the most important components of the multicultural competence of the individual. Also the process of students' gaining the

variety of specialties requires the deep study of number of professional academic disciplines («The Arabic Language and Literature», «The Asian and African Language and Literature», «The French Language and Literature», «The German Language and Literature», «The Indian language and Literature», «Foreign Philosophy», «The Japanese Language and Literature», «Diplomacy», «The Theory of History and History», «Literature and Art», «Journalism» and etc.), which ensure the personal purposeful formation of multicultural competence. In addition, in all universities of the PRC, students' multicultural education, implemented in the classroom, is complemented by extracurricular educational- cognitive and socially educational work with students in the specified direction. Thus, such events as following are conducted: lectures, meetings with famous local and foreign scientists, dialogues with worldwide famous masters of innovations, disputes and round-table talks, international culture festivals, speech competitions for foreign students as «China in my eyes», international youth forums, student greeting days, writers' weeks for foreign authors and other events.

Key words: *PRC, university, student, multicultural competence.*

Постановка проблеми. У теперішніх умовах подальшої глобалізації суспільства, розширення міжнародного співробітництва виникає актуальна потреба у формуванні у студентів вищої школи полікультурної компетентності, що є необхідною передумовою для успішного виконання ними в майбутньому своїх професійних функцій та взагалі для повноцінної життєвої самореалізації в сучасному мультиетнічному просторі. У такій соціальній ситуації для педагогів можуть стати в нагоді теоретичні та практичні доробки з проблеми формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців, накопичені їхніми колегами-освітянами з інших країн.

Аналіз попередніх досліджень. У науковій літературі висвітлено окремі аспекти проблеми формування полікультурної компетентності молоді. Так, теоретичні засади здійснення полікультурної освіти, формування полікультурної компетентності суб'єктів навчання розкрито в працях таких учених, як Д. Бенкс, М. Беннет В. Вихрова, К. Кларк, М. Красовицький, В. Кузьменко, Л. Пуховська Е. Тейлор, Чжан Мейяо, Чжан Жэньцзе, Чжен Цзиньчжоу. Сутність, структуру, зміст полікультурної компетентності особистості визначено в публікаціях С. Авхутської, О. Зеленської, Лю Мейхуй, В. Кузьменка, О. Овчарук, Чжан Дунлян, Чжан Цзяньчен, Юань Жуї та ін.

Однак досвід формування полікультурної компетентності студентів в університетах КНР залишається важливим об'єктом дослідження.

Мета статті – на основі аналізу роботи університетів КНР узагальнити їх досвід формування полікультурної компетентності студентів, що дозволить творчо використовувати його в закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як підкреслюють фахівці (Чжен Цзиньчжоу, 2000, 2004; Ян-Пін Чжан, 2011; Чжан Яньпін, 2012), у КНР процес формування полікультурної компетентності студентів відбувається різними способами. Так, насамперед забезпечується полікультурне наповнення всіх навчальних планів та програм, що дозволяє відобразити в ньому наукові й культурні досягнення різних народів. Реалізація таких планів та програм підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей сприяє формуванню в них мультикультурної обізнаності, поваги до різних культур, а також появи взаєморозуміння між різними етнічними групами, що є важливими складниками полікультурної компетентності особистості.

Слід також зазначити, що отримання студентами багатьох спеціальностей передбачає вивчення різних фахових навчальних дисциплін, які забезпечують цілеспрямоване формування в особистості полікультурної компетентності. Причому список цих спеціальностей у китайських університетах постійно зростає. Для прикладу наведемо деякі такі спеціальності, за якими можна навчатися в магістратурі Пекінського університету: «Арабська мова та література», «Азіатські та африканські мови та література», «Французька мова та література», «Німецька мова та література», «Індійська мова та література», «Іноземна філософія», «Японська мова та література», «Дипломатія», «Теорія історії та історія», «Література та мистецтво», «Журналістика». Слід також зауважити, що в кращих китайських університетах (до їх числа відносяться університет Цинхуа, Шанхайський університет Цзяо Туня, Чжецзянський університет та багато інших) чільне місце займають освітні галузі, які тісно пов'язані з феноменом полікультурності, у першу чергу такі: «Мистецтво та гуманітарні науки», «Соціальні науки і менеджмент». Підкреслимо, що в усіх університетах КНР полікультурна освіта студентів, яка реалізується на аудиторних заняттях, доповнюється позааудиторною навчально-пізнавальною діяльністю студентів та виховною роботою з ними в окресленому напрямі.

Проаналізуємо досвід формування полікультурної компетентності студентів у процесі організації їхньої позааудиторної діяльності в деяких

відомих китайських університетах. Так, у всіх університетах систематично проводяться лекції, зустрічі з вітчизняними та зарубіжними фахівцями у визначеній галузі, диспути та «круглі столи», на яких обговорюються різні аспекти проблеми мультикультуралізму та формування полікультурної компетентності в майбутніх фахівців. Наприклад, у Пекінському університеті було прочитано лекцію К. Раддом на тему «Збереження довготривалого миру в Азії». У свій час пан Радд займав посаду 26-го прем'єр-міністра Австралії (2007–2010, 2013) та міністра закордонних справ (2010–2012). Сьогодні він є президентом Інституту політики суспільства Азії в Нью-Йорку. Також К. Радд виконує обов'язки старшого наукового співробітника у Гарвардській школі Кеннеді, де в 2014-2015 роках він завершив великий політичний звіт під назвою «Китай 21 століття: майбутні відносин США та Китаю при Сі Цзіньпіні». Крім того, К. Радд є відомим співробітником Центру стратегічних і міжнародних досліджень у Вашингтоні та Інституту Полсона в Чикаго. Очевидно, що точка зору щодо порушеної в лекції проблеми такого знаного фахівця викликала значний інтерес у студентів.

У Пекінському університеті також прочитали лекції італійський політичний філософ, професор Пристанського університету Мауріціо Вірол (на тему «Патріотизм і націоналізм у сучасній політичній думці»), а також доктор філософії Гарвардського університету, відомий учений з міжнародної історії, професор Університету Гонконгу Сюй Гоцькі. Також відзначимо, що в цьому університеті професором Юанем Хексяном, який є першим президентом Асоціації порівняльної літератури Гонконгу, було прочитано цикл лекцій на тему «Китайсько-західна порівняльна література: питання для роздумів». Уточнимо, що Юань Хексян отримав ступінь бакалавра в Сучжоуському університеті, а потім навчався в Каліфорнійському інституті західного міжкультурного інституту, де здобув ступінь магістра та науковий ступінь кандидат наук. Варто також зауважити, що цей учений протягом 5 років працював на посаді доцента в університеті Вісконсін-Медісон, а пізніше – деканом англійського відділення в Китайському університеті Гонконгу, професором у Національному університеті Тайваню Чжун Чен. В останні роки він працює професором гуманітарних наук в Університеті Сучжоу.

У процесі проведення дослідження встановлено, що в Шанхайському університеті Цзяо Туня теж провідні фахівці прочитали багато цікавих лекцій,

які сприяли формуванню полікультурної компетентності студентів. Наприклад, лекцію на тему «Дух Кембриджу» прочитав віце-канцлер Кембриджського університету Л. Борисевич. Свій виступ лектор розпочав з обговорення таких важливих питань: «З якою метою слід навчати студентів університетів?», «Чи схожі китайські та американські університети?», «Чи є американські та китайські університети партнерами чи конкурентами?». Л. Борисевич також поділився успіхом розвитку Кембриджського університету, описав його основні характеристики.

Зауважимо, що в Пекінському університеті з метою формування полікультурної компетентності студентів також традиційно проводиться фестиваль міжнародної культури. В останньому фестивалі брали участь студенти з більш ніж 60 країн, під час проведення якого іноземні студенти знайомили інших гостей з культурою свого народу. Це відбувалось у різних формах: виконання національних пісень та танців, пригощання національними стравами, проведення майстер-класів з різних видів традиційних ремесел, демонстрація стендів, на яких були представлені досягнення різних країн у науковій, економічній, освітній та культурній галузях. Кожна команда мала свою гостьову книгу, в якій відвідувачі могли написати власні коментарі та описати свої емоції від побаченого. У підготовці виступів кожній команді іноземців допомагали китайські студенти, які або вивчають відповідну іноземну мову, або просто цікавляться культурою обраної ними країни. Цікаво відзначити, що в межах фестивалю міжнародної культури проводились також костюмовані вистави та карнавали.

Відвідувачі останнього проведеного фестивалю зазначили, що найбільший інтерес на ньому викликали виступи команд французьких та іспанських студентів. Зокрема, французька делегація навколо своїх стендів прикріпила до стін фотографії, які знайомили гостей з історією Франції та її найбільш відомими символами, у тому числі з «Фестивалем літнього сонцестояння», творіннями всесвітньо відомих скульпторів Родена й Антуана Бурделя, творчістю кінозірки Софі Марсо, продукцією відомих французьких брендів Chanel і Céline. Волонтери також приготували круасани та багети, щоб відвідувачі могли відчутти їх чудовий смак та чарівні французькі аромати.

Іспанські студенти продемонстрували спочатку пристрасний Фламенко, а потім провели з відвідувачами вікторину про історію та культуру Іспанії.

Наприклад, її учасники мали відповісти на такі питання: «Іспанія – це королівство чи республіка?» «Назвіть три іспанські футбольні команди», «Назвіть основні інгредієнти паелли» тощо. За кожну правильну відповідь гостей пригощали смачними бутербродами, яку робили з хліба, оливкового масла та ковбаси чорізо. Ураховуючи оригінальність виступів команд французьких та іспанських студентів, їхні гостьові книги сповнені зворушливих коментарів або високих щирих оцінок.

Зауважимо, що у Пекінському університеті проводились і інші традиційні виховні заходи, які сприяли формуванню полікультурної компетентності студентів, наприклад, такі: «Австралійський письменницький тиждень»; зустрічі з відомими фахівцями, які проводяться під рубрикою «Діалог зі світовими майстрами інновацій»; конкурси мовлення для іноземних студентів «Китай у моїх очах», Міжнародний студентський день привітань тощо.

З огляду на досліджувану проблему, значний інтерес у студентів викликав також проведений в Інституті управління Гуанхуа при Пекінському університеті молодіжний форум на тему «Нова молодість, нова мрія й новий світ». У роботі цього форуму взяли участь студенти та викладачі університету, іноземні послы та інші гості, які ділились своїми ідеями щодо нових перспектив «Шовкового шляху». Наприклад, у роботі цього форуму брали участь професор управління стратегіями в Школі менеджменту Гуанхуа Ву Чанці, заступник декана Інституту міжнародних і регіональних досліджень Пекінського університету Заан Тао, посол Палестини Фаріз Мехдаві та інші відомі публічні люди.

Підкреслимо, що в китайських університетах важливу роль у формуванні полікультурної компетентності студентів відіграють відділи міжнародного співробітництва. Наприклад, у Шанхайському університеті Цзяо Туня цей відділ виконує такі важливі завдання: організує й управляє заявками на проекти міжнародного співробітництва в галузі наукових досліджень, розроблених міністерствами; організує й управляє використанням коштів дослідницьких фондів, наданих міжнародними організаціями, включаючи іноземні університети, установи та підприємства; проводить переговори, організує й управляє проектами міжнародного співробітництва в галузі наукових досліджень з міжнародними організаціями; організує, планує, засновує й управляє великими проектами міжнародного наукового

співробітництва в галузі наукових досліджень; створює та забезпечує підтримку інформаційної системи міжнародного співробітництва в галузі науки і техніки; оцінює заяви про схвалення виїзду студентів чи викладачів усіх факультетів за кордон; формує політику міжнародного співробітництва в галузі науки і техніки.

Висновки. Отже, можна підсумувати, що в китайських університетах значна увага приділяється пошуку та реалізації на практиці ефективних форм і методів формування полікультурної компетентності студентів. Подальшого дослідження вимагають питання висвітлення перспектив творчого використання досвіду формування цієї компетентності у студентів університетів КНР у практичній роботі українських закладів вищої освіти цього типу.

Література

1. 郑金洲, 教育文化学[M]北京,人民教育出版社, 2000.
2. 郑金洲,多元文化教育[M]天津,天津教育出版社, 2004.
3. 张燕萍, 多元文化教育在中国. URL: <https://www.xzbu.com/8/view-6641128.htm>.
4. 張艷萍, 多元文化教育文献综述. URL: <https://wenku.baidu.com/view/9da3b8024b7302768e9951e79b89680203d86b32.html>.

References

1. Chzhen Czzynchzhou. Osvita i klultura : monografiya. Pekyn, 2000.
2. Chzhen Czzynchzhou. Multykulturna osvita : monografiya. Tyanzyn, 2004.
3. Chzhan Yanpin. Bagatokulturna osvita v Kytayi. URL: <https://www.xzbu.com/8/view-6641128.htm>.
4. Yan-Pin Chzhan. Multykulturna osvita v Kytayi. URL: <https://wenku.baidu.com/view/9da3b8024b7302768e9951e79b89680203d86b32.html>